

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів рік . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Линдого ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 15 кр. від стрічки.

Замкнене сойму і голоси о виході руских послів.

(+) Замкнене соймової сесії, котра кінчить шестилітє законодавчої доби, відбуло ся серед небувалих доси обставин, в неприсутности заступників руского народу. І маршалок і намісник висловлювали свій жалі за неприсутности руских послів — маршалок звернувся до неприсутних з ширшою, як звичайно, рускою промовою, а намісник і сим разом, як звичайно, говорив лише по польски. З обидвох тих промов виходить наглядно, що поступок руских послів не був так неоправданий, як то силкував ся доказати гр. Дідушицький і все майже польське деннікарство. Маршалок успокоював іменню, що закон о рентових оселях (ухвалений в 2-ім читанню при недостатнім числі 53 послів. — Ред.) ніколи не буде так виконувати ся, як того рускі послі побоювали ся і що склад рентової комісії дасть їм відповідний вплив на акцію, так що сей закон вийде в користь обидвох народів.

Знаючи дуже добре, як виконують ся звичайно в практиці навіть ясно і виразно стилізовані закони і розпорядження, не можемо з тих слів черпати успокоєня, бож сойм відкинув домагане руских послів, що би в рентовій комісії засідав Русин за дла того, будьто би се не була національна а лише чисто економічна справа. Намісник запевняв, що буде дбати о те, що би рускі послі не мали реального поводу до яких небудь оправданих жалів. Хочемо вірити в добрі наміри намісника, і не будемо тепер повторяти всіх тих жалів, які ми мали доси до краєвого правительства, бо намісник добре сам знає і переконаний о тім, що було досить реальних поводів до жалів.

Ми розуміємо, що і маршалкові і намісникові не мило було кінчити шестилітє соймової сесії без участі руских послів, бо вихід їх з сойму став голосною подією в цілій державі, перед лицем центрального правительства і перед лицем монарха і не вспіють сего заглушити голоси консервативних і псевдо-демократичних польських денників, котрі силкують ся відмовити сій події всякого значіння і представити її зовсім неоправданою або обчисленою лише на виборчий ефект спекуляцією. О скілько нам відомо, значна частина дотеперішних руских послів соймових навіть не буде кандидувати, отже оцінюване сєї події із становища жадоби мандатів є лише деннікарским крутіїством, що би підсунути руским послам чисто особисті, самолюбні спонукання. Що псевдо-демократичні денники в роді «Dziennik-a» і «Słow-a» палають шовінізмом проти Русинів, хоч рівночасно проливають слези за дла прускої гакати і московського гноблення, се нас не дуже дивує, однак і консервативний «Czas» хоче вмовити в цілий світ, що репрезентация руского народу своєю polityczną egzystencyę opiera na lingowaniu krzywud narodowych, що cel secesyj posłów ruskich є, wytargowanie znowu czegoś, коли тимчасом

dosi słuszne żądania ich nie były wymuszane, ale je spełniano w poczuciu sprawiedliwości i rozumu politycznego — a na останку каже, що trudno zaspokoić takie apetyty, ale z posłami ruskimi, czy bez nich sejm nie zejdzie z drogi sprawiedliwości i miłości dla bratniego narodu, po której dotychczas zawsze kroczył.

Ми не хочемо бавити ся в рекримінації, але нагадаємо хоч кілька фактів таки з сего соймового шестиліття. Нагадаємо тут язикове внесенє п. Вахнянина, котре погребано в комісії і залагоджено резолюцією, звизаючою правительство до виконування розпоряджень що-до уживання польского і руского язика в судах і урядах як доси! Нагадаємо внесенє п. Барвіньского о заведенє обовязкової науки обидвох краєвих язиків в середних школах, котре залагоджено так, що обмежено надобовязкову науку руского язика (руска молодіж учить ся польского язика 8 літ, дла польской молодіжи науку руского язика яко надобовязкового предмету обмежено на 4 роки). Пригадаємо внесенє п. Барвіньского о украєвленє рускої виділової школи ім. Шевченка у Львові відповідно до приготовленого вже кр. виділом внесення о украєвленє польской школи в Бялій. Се внесенє виділу краєвого що-до школи польской в Бялій цофнено, що би лише не допустити до украєвлення рускої школи. А всім ще добре в памяті, що відкрите рускої гімназії в Коломиї і в Тернополі наступило доперва під рішучим напором руских послів і було прямо вимушене.

Колиж «Czas» посуває ся до погрози, що може бути сойм і bez nich (русских послів), то се не є ніяка новість, бо руский нарід вже переживав такі хвилі, коли мав одного або чотирох манекінів в законодавчих тілах, що не розуміли потреб руского народу і не упоминали ся о їх заспокоєні і тоді був спокій дла більшости парляментарної з wytargowaniem i ruskim apetytem, однак показало ся, що се було lingowanie рускої репрезентациї. Через те не зійшло руске питанє з порядку денного, руский нарід не пропав, а і без такої репрезентациї розвивав ся. І нині не допоможуть такі шовіністичні змаганя. Може скласти ся, що в соймі засядуть рускі послі без апетиту, або буде без nich, але се вийде лише на шкоду краю і держави, бо інтерес і краю і держави вимагає справедливого і основного полагодження національно-політичного і язикового питання в Галичині.

Річ д-ра Олесницького

виголошена на засіданню Сойму дні 3 липня 1901 дла умотивованя внесеня в справах громадских.

(Ковець).

Над зверхностями громадскими стоять також автономичні органи контролі — однак діяльність урядова тих органів з тих же причин не може бути успішна. Як можна вимагати, щоб в тім повіті, де п. маршалок є послом, або хоче бути послом, сьмив люстратор повітовий

обиїтись неделікатно з таким віїтом, котрий при виборі п. маршалка заслужив ся або ще буде потрібним. Контроля такого віїта очевидно переводитись мусить в рукавичках, если переводить ся взагалі; бо суть виділи повітові, котрі контролі зовсім не переводять, або переводять єї дуже рідко.

З тих причин пожаданням а навіть koniecznym би було, щоб Виділ краєвий, яко найвища інстанция автономична, частійше стикав ся безпосередно з громадами і їх урядованем при помочи безпосередно висланих органів контрольных. Тая контроля лежала все в інтенциях Сойму. Єї дав Сойм в законодавстві — єї виразом були закони:

з 15/2 1883 ч. 59 в. з. к. о начальнім надзорі над закладовим маєтком громад і закладів громадских;

з 6/12 1883 ч. 76 в. з. к. о надзорі над правним урядованем зверхностей громадских;

з 13/3 о правильнім урядованню в магістра-тах;

з 7/4 1886 ч. 48 в. з. д. о надзорі над репрезентациями повітовими.

В р. 1889 поставив був в тій палаті пос. Полянковский внесенє, що би делегат Виділу краєвого що року злюстрував всі ради повітові і відтак з люстрації сєї здавав Виділови краєвому справу.

Внесенє то не зістало ухвалене — як-небудь було оно новім оправдане і пожадане.

В р. 1874 поставив Виділ краєвий внесенє на побільшенє відповіднє в тій цілі етату урядників — однак Сойм лише в части сповнив се бажанє і жаданє побільшенє етату оказало ся зовсім недостаточним.

У внесеню, котре при тій нагоді поставити хочу, іду дальше, бо вношу, що би виділ краєвий розсилав систематично своїх делегатів на контролю господарств громадских в цілім краю і дла того вношу також на побільшенє етату дотичних урядників Виділу краєвого.

Буде се очевидно получене з більшенем коштів, однак ті кошти суть нічим супротив користий, як такі люстрації органів, о котрих безсторонности хочу бути переконаним, принесуть дла громад, а тим самим дла краю.

Вкінці заперечити не дасть ся, що до санації відносин громадских конечні сут деякі зміни в законодавстві громадским.

Справа та не прийде в біжучій сесії під обради Високої палати, однак в мисли ухвал заваших в попередній сесії, має Виділ краєвий заняти ся зібранєм матеріялу і предложенєм проекту закону громадского.

Супротив того уважаю піднести тут і вказати на ті головні основи пожаданої реформи, які пливуть як-раз з вказаних мною висше хиб теперішнього устрою.

Поминувши тоє, що шестилітній період урядованя зверхности громадской є абсолютно за довгий — впливає некорисно на приватне урядованє начальника громади а надто велика зависимість від властей політичних і автономичних в силу подвійного єго обєму діланя.

Се противне ідеї самоуправи — бо все, що ослаблює одвічальність начальника громади супротив громади, ослаблює саму ідею самоуправи.

Некорисним є і тоє в нинішних постановках, що віїта вибирає рада, а не громада, що вибрати єго може лише з поміж себе, а не з цілої громади — і що не має ніякого впливу на усуненє єго в случаю неправильного урядованя.

З одної сторони знесення начальника громади для громади є надто важне, щоб його вибір віддавати в руки кількох осіб — а з другої сторони, если постановлено буде, що виїта вибирає ціла громада з помежи всіх громадян маючих пасивне право вибору — то відпаде тим самим нездорова агітація і надужити при виборах ради громадської — бо она не буде вибиратись під окликом певної означеної личности, її інтересу і агітації її сторонників. Вибір цілої громади і з цілої громади дасть далеко більшу гарантію свободи і трайности вибору — а признание ради громадської під певним услів'єм можності усунення начальника громади — буде средством, котре приневолить его дбати про громаду і пильно слювати свої обовязки.

З тих причин підпираю мої внесення і думаю, що они не можуть стрінути тут опозиції, бо цілю є їх не що инше, як еотворення здорових організмів громадських, яко підстави розвою і поступу цілого краю.

Під зглядом формальним вношу на відослане тих внесень до Виділу краєвого.

Внесення д-ра Олесницького звучить:

Високий Сойм звольти ухвалити:

1) Взиває ся ц. к. Правительство, щоби з всею енергією приступило до як найскоршого полагодження всіх залягаючих ще протестів против виборів рад громадських а в будучности полагоджувало такі протести як найскорше без непотрібної проволони.

2) Поручає ся Виділові краєвому, щоби основно розслідив, чи не заходить конечна потреба побільшення стану урядників концептових і рахункових при Виділі краєвим в ціли успішного і систематичного виконувани почального надзору над громадами сільськими, маломістечковими і мійськими і над репрезентаціями повітовими після обовязуючих законів і щоби свої внесення предложив на слідуєчій сесії соймовій.

3) Поручаєсь Виділові краєвому, щоби на слідуєчій сесії Сойму предложив проект нового закона громадского з узглядненем слідуєчих засад:

а) час урядованя рад громадських і зверхностий громадських виносити має три роки;

б) вибір начальника громади довершити має по правосильности вибору ради громадської ціла громада т. є всі її члени і учасники маючі право активного вибору ради громадської;

в) начальником громади вибраний бути може не лиш член вибраної ради, але кожний член громади маючий право пасивного вибору до ради громадської;

г) начальник громади може бути в случаю урядованя на шкodu громади усунений з уряду рішенням ради громадської заправшим більшістю $\frac{2}{3}$ голосів. Против такого рішення прислугує ему право відклику до власти політичної, котрий не вздержує однак виконаня рішення ради громадської.

Внескодавець:

Др. Олесницький в. р.

Новаковский, Вуйцік, Дата, Варжеха, Гаморак, Остапчук, Охримович, Винничук, Каратницький, Кульчицкий, Барвінський, Окуневский, Небилонцев, Стояловский.

КИРИЛО СТУДИНСЬКИЙ.

Котляревский і Артемовский.

(Дальше).

При огляді мотиву урядового патріотизму, який дуже сильно виступив в поезіях Артемовського і письменників харківського круга, звернув я увагу на чотири причини, які его викликали. По мой гадці, були ними: надія на реституцію козацких полків в р. 1831; вплив російських письменників, Жуковского та Пушкина; полекші для українського письменства і злучене з ним офіційне признание самостійности української мови. На сей мотив у Артемовського зложили ся ще й личні причини: а іменно після 1830 р. вдячність для царя, що особистою інтервенцією висвободив его від необчислимых наслідків доносу, а після 1850 р. — надія на ордер.

З тих чотирох причин приймає д. Степенко лише останню. Колиб хто хотів дочитати ся в рецензії, чому д. Степенко відкидає три пер-

ші причини, то найшов би хіба таку відповідь: бо ему так хоче ся. Що не видумую сего, читатель пересвідчить ся.

Д. Степенко пише: «Надія на утворення полків» — що може бути «кумедніше» для причини урядового патріотизму? І хіба се пояснення взагалі? Хіба по здійсненню сеї надії тойже патріотизм, а властиво кажучи, сервілізм, не лишив би ся у повній своїй силі? Ні, таке пояснення цілком невдатне... (стр. 26).

Я викажу д. Степенкові, що мов пояснене не є «кумедне» і що радше сю «кумедність» треба би приложити до его недотепного заміту. Спитаю рецензента, що нам зробити з Артемовським, який в наслідок з Горація «До Теренка» сам вказує на сю причину урядового патріотизму, коли каже нам тішити ся, що цар велів «не некрута а козаків давати»? ¹⁾ Або що маємо робити з поезією Бодяньского п. з. «Козацкая пісня», писаною як раз „по случаю возстановленія малороссійских козацких полковъ 6. мая 1831. года“? Вже сей додаток до заголовка «Козацкой пісні», вказує виразно, що надія на реституцію козацких полків, скріплена давною ворожнечою між Україною а Польщею, визвала між Українцями велике одушевлення, яке відозвало ся струною урядового патріотизму в творах сучасних, українських письменників, а між ними і в «Козацкій пісні». Д. Степенко не признає сего, бо... ему так хоче ся.

Питає мене д. Степенко, чи «по здійсненню сеї надії тойже патріотизм а властиво кажучи, сервілізм, не лишив би ся у повній силі»? А я спитаю д. Степенка, чи совісний рецензент міг би навіть поставити таке питання? Чи літературна критика має на меті відгадування будучности? Таку забавку можу лишити д. Степенкові. Я можу ствердити лише се, що під впливом полекш для українського письменства і признання самостійности української мови в р. 1838 сей урядовий патріотизм віджив на ново.

Але д. Степенко і в се не вірить. Він пише: «Та й справді, як ми можемо говорити серіозно про «полекшу» нашого письменства в початку того століття, коли ми не можемо противставити їй жадної його заборони. Ся полекша тоді-б мала значіння, колиб наші літерати стрівали за свої писання якісь переслідування, але хіба нам незвістно, що піонер нашої літератури Котляревский власне і дістав признание від Миколи I. за своє українське писання? Так що «полекша» була не полекшою, а спочутєм, і навіть, коли хочете, байдужістю уряду... Але-ж хіба спочуте уряду до російського письменства перешкодило Новікову та Рилеву бути тими самими а не Бенкендорфами та Орловими? Значить, тут діло не в урядових пільгах, а в тих індивідах, що реагують на них так, а не инакше. Говорити-ж про «признание мови» яко причину консерватизму наших письменників зовсім уже сьмішно. Що до мови, то ми й тепер стоїмо в таких же обставинах, як сто літ назад — але колиб уряд признав нашу мову, не вже-б ми стали через те консерватистами? Звісно, стали-б, коли владі-б психікою Гулака і йому подібних, але ніколи-б не стали, колиб були психіки противної» (стр. 27).

Рецензент пустив ся знов на пусті фрази. Він відділяє письменство від всего життя України. Він забуває, що почавши від Петра Великого, російський ряд стремів до знищення останків автономії України, до цовного її об'єднання, до згнетення всяких об'явів «сепаратизму», що полохав і полохав ще до нині і рад і «відданих начальству письменних людей». Досить згадати про установлення «малороссійської колеції», знесення гетьманщини, зруйноване Запорожської Січі, заведення кріпацтва. Після всіх тих подій, що дуже тяжко відбили ся на життю України, російський ряд міг дивити ся байдужно на діяльність Котляревського, міг нагородити его ордером, бо значіння его творчости не розумів, так як не розуміла его довго навіть освічена верства української суспільности і значна часть українських письменників, що наслідували Котляревського в гуморі і карикатурі, не звертаючи уваги на поважні гадки, яких в «Енеїді» найдемо чимало.

Чи російський ряд відносив ся все байдужно до зростаючого літературного руху на Україні, — доси не вяснено. Варто би прослідити

ти, які були причини, що в р. 1829. застановлено видання «Українського Вѣстника» (чи з вини видавців, чи ряду), треба би також прояснити, чи в словах Основ'яненка «отже то начальство і подозволило мені об всім до вас писати, та усе по нашому» ¹⁾ (по українськи) маємо до діла з грою слів, чи з вказівкою, що давніше всего не вільно було писати?

Колиб навіть виявилось, що російський ряд тут ні при чім, то все таки маємо *прямий доказ*, що факт признання в «Журнал-і министр. народн. просвѣщенія» (р. 1838.) самостійности української мови і її відрубности від польської і російської визвав між українськими письменниками щирю вдячність для «російського ряду», висловлену устами Амврозія Метлинського²⁾. При подрібнім студійованню поезій Метлинського не тяжко прийти до пересвідчення, що під впливом признання самостійности української мови, коет годить ся вже з тою гадкою, що козацким полкам не вернути ніколи до життя³⁾, та що під вражінем сеї події сьпівак українських могил дає вислів сьому урядовому патріотизмови⁴⁾.

Над всім тим переходить д. Степенко знов до порядку денного, бо... ему так хоче ся. Колиб у д. Степенка була добра воля, і колиб він лаше мав був на тямці з одної сторони об'єднуване України і нищення її автономії а з другої факт признання самостійности мови сеї-ж України, засудженої російськими властями на смерть, то ему ся причина урядового патріотизму не видала би ся сьмішною.

Д. Степенко каже, що спочуте уряду до російського письменства не спинило Рилезва бути революціонером. Не відповідаю на сей заміт хоч-би тому, що д. Степенко повинен би се знати, що иншою була в Росії роля російського письменства а иншою української мови і літератури. А вже пряме здивоване викликає у мене заміт д. Степенка «що до мови, то ми й тепер стоїмо в таких же обставинах, як сто літ назад». Д. Степенко перечить не лише своїм словам, що за часів Котляревського російський ряд відносив ся до нашої мови байдужно, але також дійстному, винішньому положенню нашої мови, против якої російський ряд виступав дуже ворожо. Вирочім *теперішнє* положення нашої мови в Росії нічим не може причинити ся до висвітлення відносин російського ряду до нашого письменства в сорококових роках XIX віку.

«Не вже-ж стали би ми через те консерватистами коли уряд признав нашу мову?» — питає д. Степенко? — не знаю і се мені байдуже. Знаю лише те, що колиб російський ряд дав українському народови права на его повний, духовий розвій, — ми не мали би причини так як тепер, его ненавидіти і осуджувати.

Щоби в остаточности пересвідчити д. Степенка, що надія на реституцію козацких полків і офіційне признание самостійности української мови могли бути причинами урядового патріотизму українських письменників, додаю, що *гнетені* народи, нераз навіть під впливом марної надії, віддають ся мріям, попадають в дивний стан гіпнози. Досить навести один примір з недавньої історії не в порівнянню сильнішого народу — Поляків. До Варшави загостив цар Микола II. До его приїзду привязували Поляки велику вагу. Говорено голосно про різні полекші. Один з польських письменників описує сю хвилю тими словами: «Всякі новини, вісти, поголоски розпалювали до живого імагінацію товпи, нищили останки неохоти, виривали останні сумніви. І нараз ударило серце варшавського люду одним тоном, віддихало одною мислю, одним бажанєм, а було ним — упасти до ніг царя, покорити ся і стати найвірнійшим з вірних, бо... цар милосердний, великий, великодушний, бо цар зглянув ся на зболілі польські душі, бо цар соромить ся насилля, бажав мира, хоче щастя підвластних ему народів!... І глядячи на сі непрозримі філії люду, дивлячи ся, як всі — від дитяй до старців, від бідних до богатих, від парвенітів до людей мисли та ідеї, лучили ся в тихій радості, солодкій надії, як віддихали жа-

¹⁾ Гр. Основ'яненко: «Малороссійскія повѣсти», в «Листах до любезних земляків» (1839) стр. 567.

²⁾ Амвр. Метлинський: «Думки і пісні» стр. 17. (мое видане).

³⁾ Там же, стр. 53., в поезії: «Гетьман».

⁴⁾ Там же, стр. 48 і дальші в «Самотних сьпівках».

¹⁾ «Літературні Замітки» стр. 68.

ждою, приподобати ся монархови, заслужити собі на его прихильність, як загасили спомини кайданів, каторги, кнута і цілої низької роботи «обрусителів» і «вішателів», — можна було сказати сміло, що від коли єствує дім Романових, від коли Мономахова шапка укрішує чоло — ніколи не стрінули они на дорозі своїх тріюмфальних походів люду так пірваного, так перенятого хвилею оглядання помазанника синоду, так розплаченого¹⁾.

Може сей опис научить д. Стешенка, якою буває нераз психологія народів, може пересвідчить, що приписувати зміни в психіці народів одним личним користям, є річчю не лише ненауковою, але також несобісною.

(Конець буде).

НОВИНИ.

— Календар. В п'ятницю: гр.-кат. Петра і Павла; рим.-кат. Генрика. — В суботу: гр.-кат. Собор 12 апостолів; рим.-кат. Маргарети. — В неділю: гр.-кат. Косми і Даміана; рим.-кат. Бонавентури.

— Репертуар руского народного театру у Львові. В п'ятницю дня 12. с. м. в «Місикім театрі» на беніфеїс п. Гембіцко: «Наталка Полтавка», оперета в 3. діях Котляревського. В титуловій ролі виступить пані Лопатинська, артистка «Місикого театру» і б. артистка руского театру, а в ролі Возного п. К. Підвисоцький. Розпочне: «З доброю серцею» (по польськи) сценічна картинка в 1 дії, Лукиня Ридля (виконують артисти «Місикого театру»). В міжактах відсвідують: Пані Клішевська: 1) Каватину з опери Лисенка «Різдвяна ніч», 2) дует з опери Артемівського «За порожець за Дунаєм» з п. Оржельським. П. Оржельський: 1) Серенаду І. Галля, 2) Каватину з опери «Фауст». Закінчить: «Козак» в 6 пар укладу п. Ніжанковського. Ціни звичайні драмату. — В суботу дня 13. с. м. в сали тов. «Gwiazda» ул. Францішканська: «Дон Цезар», оперета в 3 діях, Целлера. Гостинний виступ п. Оржельського.

— 3 Перемишля доносять нам: Преосв. єпископ Константин Чехович виїхав дня 10. с. м. на літний побут в гори.

— 3 Голосів праси про сецесію руских послів. Ческі Narodni listy пишуть: Той день прийде велику несподіванку для міністра-президента, для галицького намісника гр. Півніського, а найбільше для польського Кола, якому приготував велику неприємність і очевидну безпорадність: вихід всіх галицько-руских послів, не лише радикальних, але і польонофілських з львівського сойма. Сей факт має велике значіння, бо причинить нові клопоти нинішньому правительству. Далше замічають Narodni listy, що сецесія руских послів знищила мирну акцію, яку зачали були пок. гр. Кальнокі і гр. Бадені. Найбільше миролюбні Русини виділи себе спонуканими перейти в крайню опозицію. Для політики гр. Півніського сей факт є катастрофою. Але і для д-ра Кербера і цілого віденського правительства є він більше, чим неприємністю. Др. Кербер буде мусів натиснути на Поляків, щоби они постарали ся привернути Русинів до сойму. Се неприємне положення для обох сторін; др. Кербер мусів мати вельми неспокійну ніч...

— 3 Тернополя доносять нам, що міська рада, на внесену петицію тернопільських Русинів, ухвалила основати при 4-класовій народній школі жіночий рускі паралельки тоді, коли сю школу перевесуть до старої школи реальної, для якої ставить ся новий будинок.

— Загальні збори Товариства дяків церковних львівської єпархії відбули ся дня 2. с. м. при численній участі дяків львівської єпархії і делегатів обох єпархій. Головою зборів вибрано о. Танякевича, який в довгій рефераті пояснив причини повільного розвитку товариства, згадав про дяківську лотерію, якої цілю було доставити фондів на забезпечення дяків на випадок старості, і поставив три внесення такого змісту: 1) Загальні збори Товариства взаім. пом. дяків Аеп. львівської на дни 2. липня 1901. поручають виділові віднести ся з просьбою до Впреосв. Митрополита, яко покровителя Товариства, щоби зволили своїм впливом допомогти до скоршого і успішнішого сповнення тяжкої задачі статуту Товариства, є. є. нести моральну і матеріальну поміч своїм членам. А се може статись лиш тоді, коли край і держава, узнаючи, що наше дяківство для служби церковної конечно потрібне, а для народу і суспільності великі услуги принести може, винагородить сей стан покровджений, достарчаючи до рук верховної церковної диєцез. власті фонди, котрі уможливили бы Товариству статутів зобов'язання: улекшили бы кам образоване в їх званю, а тим самим виробили поважне становище серед суспільності, та дали їм забезпечення на випадок каліцтва і старості, а на випадок смерті забезпечення їх вдов і сиріт. 2) Загальні збори приймають до відомости заявлене о. Танякевича, що дохід при збиранні ним до фантової лотерії має бути обернений на фонд зелізняй Товариства, а проценти від него мають обертати ся для неспосібних до праці дяків і для вдов і сиріт по них. 3) Щоби те забезпечення як найскорше в житє увести, треба доповнити статут докладним статистикою підпертим рахунком вкладок і поборів. То чинить конечно зміну статуту. Тому загальні збори поручають виділові по довершенім приготуванню скликати надзвичайні збори для зміни статуту, конечно перед кінцем с. р. — По прийняттю сих внесенів вибрано новий виділ, до якого увійшли оо.: Ф. Решетилевич, П. Козюк, М. Тушис, М. Янковський і пп. піви: Т. Янішевський, Врецьова, Скокун і Мацелюх.

— О. Анастазій Левинський, довголітній сотруди́ник парохіяльний в Чернівцях і сучасник при висшій гімназії, іменованій сталим учителем релігії при ц. к. П. гімназії в Чернівцях, до якого мають з часом (в протязі трьох літ) перейти всі Русини так гр.-кат. як і православного віросповідання.

— Жидівський хмаролом на Буковині. Справоздає І. гімназії в Чернівцях за 1900/901 рік прямо мусить перелікати кожного, хто розважив прочитати в ній статистику учеників: І так Німців було в цілій гімназії 583, Румунів 232, Русинів 90, Поляків 77, а Чехів 3. Після релігії сих 985 учеників ділять ся на: Римо-католиків 169, гр.-кат. 31, вірм.-кат. 14, гр.-ор. Румунів 236, гр.-ор. Русинів 75, гр.-ор. вірменського обряду 4, протестантів 49, Жидів 407.

По перше впадає в очи мінімальне число Русинів. На се сказав би хто, що решта їх містить ся в П. гімназії. Алеж бо після виказу віроісповідання виходить, що є 31 гр.-кат. (отже самі Русини), а гр.-ор. Русинів 75 — разом 106. На се у виказі народностей бачимо всього лиш 90 Русинів. А далі на загальне число публичних учеників 985 бачимо 407 Жидів. Вносити з того можна, що за 12 років буде з того 300 докторів. 300 посад на Буковині впаде в руки Жидів, а приймим, що 300 остане з давних літ, а по 100 вийде з радощівської і сучавської гімназії, то 800 Жидів займе всі уряди на Буковині!

— Іспит зрілости в гімназії в Бродях здали: Балабан І., Біллер Й., Бодакевич С., Добрудський М. (з відзн.), Ефройм М., Фрайд Д., Гарфункель І. (з відзн.), Гершковер К., Голландер І., Горн Б., Іжабек З., Яворський Р. (з відзн.), Кучинський С. (з відзн.), Леснек В., Мах В., Проскурницький Р., Зоммерштайн Д., Тонперман Е., Урмахер М., Вішніцер М., Ціммельс І., Комровер Й., Кац Й. і Левнер А. Натях абітурієнтів одержало поправку, 2 репробовано на рік, а 2 «занедужало» перед іспитом.

— Конкурс. В бурсі, удержуваній «Філією руского товариства педагогічного в Станиславові» знайде поміщене в році шкільнім 1901/902. 30 учеників рускої народности, учащих до шкіл публичних в Станиславові за місячною оплатою з гори по 16 до 24 корон готівкою. Подане о принятє треба внести найдалше до 31. н. ст. липня до виділу «Філії руского товариства педагогічного в Станиславові» на руки п. Маріяна Якимовського, учителя школи виділової в Станиславові, ул. Голуховського, ч. 65. До подання належить долучити 1) посліднє свідощтво шкільне, 2) свідощтво хрещення, 3) свідощтво убожества, 4) декларацію що-до висоти місячної оплати.

Петент має вказати ся, що є членом «Руского товариства педагогічного», або вступити в член, надсилаючи вписове 1 кор. і річну вкладку 1 кор. Питомець дістане в бурсі мешкання, харч, опад, світло, пранє і належний догляд, натомість мусить мати власне біле відповідне, обув, одежу і постіль. На переписку треба долучити до подання 45 сот. марками поштовими.

Виділ «Філії руского товариства педагогічного в Станиславові». О. І. Порайко голова; Ем. Кадайська, секретарка.

Посмертна оповістка.

Василь Елісевич, ем ригований офіціал краєвого суду у Львові, упокоїв ся в 65. році житя. В. є. п.

Наука, штука, література.

Ярослав Левицький: «Львівська духовна семінарія в літах 1897—1901». Львів 1901. Накладом А. Хойнацького. З друкарні В. А. Шийковського, мал. 8° стр. 58. Ціна 40 сотиків (20 кр.), з пересилкою 50 сот. (25 кр.). Є се відбитка дуже цікавих заміток про духове житє богословів народовців, які печатано в наших фейлетонах. Брошуру набути можна в Ставропільській книгарні у Львові (ул. Руска ч. 3.).

Телеграми.

Відень, 11. липня. «Wiener Ztg.» оголосила санкціоноване закона що-до тих зелізниць низшого типу, яких будова має розпочати ся в 1901. році. Між ними є шляхи: Хабівка-Закопане до Сухагора і Переворск до Бахожа.

Триєст, 11. липня. В наслідок заведення карантини в Румунії, Болгарії і Греції, австрійський Льйойд зарядив деякі обмеження що-до корабельного руху зі Сходом.

Задар, 11. липня. Помер ту архієпископ Фультентий Чарев, єпископ Лесини.

Берно (мор.), 11. липня. Сойм прийняв голосами послів ческих і великої посілости проти голосів лівців внесенє о заснованє ческих висших шкіл реальних в Прибожу (Фрайєрг) і Будшовицях.

Відень, 11. липня. Адміністраційний трибунал відкинув зажаленє громади м. Відня против міністерства зелізниць, яке поручило громаді яко властительці концесії електричного трамваю, аби з огляду на небезпечність горішних проводів зарядила відповідні средства осторожности.

Петербург, 11. липня. Комерційний банк в Єкатеринославі оголосив банкрутство.

Вешингтон, 11. липня. Китай зголосив у правительство Спол. Держав жаданє відшкодованя в висоті пів міліона доларів за миниме лихе поведєнє американського війська з населєнєм в Бутт в 1886. році.

Льондон, 11. липня. З Мексика доносять, що коло Тельмантепек відкрито жерела нафти, багатші чим в Каліфорнії.

3 руско-народного театру.

Скупість місця не дозволила нам посвятити кілька уваг представлєнню нашого театру. А справді, що в посліднім тижни театр заслужив собі не одну похвалу. Передовсім зазначити мусимо, що дирекція театру, мимо слабкої участі місцевої рускої публички, виставляє самі народні штуки, а артисти віддають їх так старанно, що всеж таки театр не сьвітить пустками. Бо добра гра, се найліпша реклама, що іде з уст до уст, між знакомими і приспорює прихильників для театру.

В Чорномор'ї вибив ся на перший план козак Кабиця в інтерпретації п. Рубчака. По правді: такого Кабиці ще не бувало на рускій сцені і лучшего собі й бажати не можна. Бундючність і гумор старого козака-соколика відтворив артист знаменито, а цілий другий акт був справдішним архитвором акторської гри. Гремучий бас артиста дуже надавав ся для типичности сеї коренястої постати запорожського гуляки. Хвалити других артистів, значило-б переписувати цілий афіш. Тож скажемо лишє загально, що цілість вишла дуже складно і визивала раз-враз гучні оплески аудиторії для виконавців. Зробимо хіба одну маленьку увагу на адресу п. директора музики, що темпа поодиноких пісень були майже без вімки за повільні.

Не ходи Грицю та на вечерницю зібрало, як завжди багато публички, яка зацікавила ся іменно виступом прибувшого з України п. К. Підвисоцького. І справді він в ролі Хоми находить ся в своїм елементі.

Вже минулого року ми вказували на те, що Хома повинен свою демонічність прикривати комізмом, щоби не видавало ся, мов би він порушав особами штуки, як манекінами. П. К. Підвисоцький робить се з поміччю лестливої хитрости, яка доходить аж до самопониження. І сим осягає тую саму ціль наданя природности так самій постаті Хоми як і цілій акції сего визначного драматичного твору. Про других виконавців, як і про цілий ансамбль мож вказати ся лишє з самими похвалами.

Запорожець за Дунаєм разом з Вечерницями пішов на великій сцені міського театру в величних рамах «золотого дому». Наші артисти, непривикші до розмірів великої сцени, держали ся занадто суфлерської будки, оставляючи пустими боки і глибину просторої околиці. Але поза сю дрібну хибу, яку режисерія при дальших виставах в міськім театрі може легко усунути, на-

¹⁾ Wlęslaw Sciajus „Ugodowcy“ powieść. „Słowo polskie“, з р. 1901. Фейлетон 87.

ші артисти не повстидали ся сеї розкішної шати, у якій виступили. Справедливість каже поставити на першій місці гостя п. Оржельського в ролі Андрія, але і п. Рубчак, як Карась, разом з п-ною Бучманівною, як Одаркою, співали і грали дуже гарно. Одно що нас разило: се надто повільні темпа в цілій оперетці, а спеціально в дуеті першого акту. Доверша темперамент п-ни Бучманівної сам пірвав її в половині дуету у властиве темно, а за нею поспішила олов'яна паличка п. Косака разом з оркестром. Повне признание належить ся також пані Рубчаківій в ролі Оксани і п-ну Твардівичові в ролі Сфендіога. При сій нагоді не поминемо за для характеристики відносин у малім театрі та з призначення п. Петровича втаємничити не обізнаних, що він в першій акції витанав щупака в коломиїцї, в другій акції «вскочив» за п. Міра у баритонову партію Султана, а у Вечерницях «вчиняв» тенорове солю. Битком заповнена сценою нагороджувала виконавців справдішною бурєю оплесків навіть при отвертій сцені, жадаючи повторень. Але то вже така поведення в

міським театрі, що раз платить ся і раз слухав ся, то може тому і рускі артисти не були скорі повторяти; воліли лишити що-небудь ще і на другий раз.

Украдене щастя, дане «на загальне жаданє», зібрало дуже мале число жадних понажнійшої штуки. Артисти, з гостем, п. К. Підвисоцьким на чолі, грали з реалізмом і мірою та зискали собі велике признание поважним трактованєм сільної гри так у гуртових сценах, як і дияволах.

Було се четверте з ряду представлєнє сего тижня день по дню, які руский театр виставив у Львові зі своїм мінімальним персоналем 24 осіб, на повне вдоволенє столичної публіки і критики. Мимо сего той сам театр дав завтра премієру «Душегуби» а відтак день по дню грає знов чотири рази. Се нехай буде мірилом праці наших невмучених артистів і найбільшою для них похвалою. А час би вже, щоби і наша суспільність дивила ся трохи інакше на театр та на его справдішних подвижників...

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Програма від 1. до 16. липня 1901.

При співучасті військової музики 24. п. п.

1) Brooks & Dunean, найзнаменитіші і найкомічніші американські мурини. 2) Трупа Crawford, партероні гімнастики. 3) Сестри Berger, концерт на устній гармонії і танцерки тирольські. 4) Riccardo & Benedetto, голосні пародисти опер. 5) Сестри Gaesch, найзнаменитіші сучасні акробатки. 6) Charles Pauly, артист в свистаню наслідуючий голоси птахів. 7) Hombert and Renardo, Musical Burlesque Excentrics. 8) Mlle Kic-ki, тирольська співачка. 9) Mlle Tleuri, співачка. 10) Iben Obed, фантастичний арабський артист. 11) Elvira Oceana and Max, еволюції на трапезі і колесах. 12) Holman, тресура псів і котів. — (На загальне бажанє П. П. Публіки).

Що дня о 8. год. вечером велике представлєнє. В неділю і свята два представлєня. Щоп'ятниці High Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9, у Львові.

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просвіти»).

одиноке руске товариство асекураційне, обезпечєє будинки і всі предмети движимі против огневих швід.

«Дністер» припоручили Преосвящ. Ординарїям Всєх. Духовенству і вірним всім трєх Епархїй.

Фонди гаранційні «Дністра» з дня 31. грудня 1900.

Фонд резервний	811.540	кор. 11 сот.	
Резерва премїї	171.942	»	»
Резерва спеціальна	6.000	»	»
Фонд емеритальний	80.924	» 54	»
		разом 520.406 кор. 65 сот.	

Тариси «Дністра» умірновані. Надвизка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту в премїї.

«Дністер» виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2,120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутності Дєлєгатів і 2 членів.

Полїси «Дністра» приймають при позичках гіпотечних: Банк краєвий і Каса ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Снятині, Городенці, Терєбовлї, Залїцках, Городку і Богородчанех.

НА ЖИТЕ треба обезпечитись тільки через «Дністер» в Товаристві взаїмн обезпеч. в Кракові; а таких обезпечєнь через «Дністер» їде часть провізїї на рускі публічні добродїїні ціли; полїси і квіти видає Краківське Товариство рускі.

«Дністер» пошукує спосібних агентів, особливо селян господарів в окрєстностях, де ще нема близько агенцій «Дністра». Агенти заробили вже 274.964 кор. провізїї.

Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Селяне убїгайте ся тільки о агенції «Дністра».

Сезон від 1. червня до кінця вересня

В Микуличині

над трєма Прутами

отворив заряд

„Народної Гостинниці“

зі Львова

готель і реставрацію

в віллі о. Галайчука.

Заряд приймає купелєвих гостей на цілий сезон на мешканє, також з цілим удєржанєм. Сезонні домівки в готелі під власним зарядом по 2—3 покої по дуже умірєних цінах. Можна винаймаєти і на місяці. Кухня і пивниця у власнім заряді, окрема читальня для гостей, купелі в Прутї о 200 кроків від готелю, прогульки нетомлячі задля догідного положєня місцевости, а залїзнична стація о 150 кроків від готелю.

Зголошеня приймає п. Микола Заячківський в Микуличині.

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		зі Львова	
посп.	особ.	приходить о годині		посп.	особ.
					відходить о годині
		6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6:25	до Станиславова, Підвисокого, Потутор
		6:20	з Чернівців (Лікан, Галац), Гусятина	6:30	до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний
		6:46	з Брухович, шод. від 16. мая до 15. вер. вк	6:43	» дв. Підзамче
		7:45	з Янова	6:55	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
		7:40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40
		8:00	на дв. головний		до Кракова (Відня, Варшави), Берліна
		8:10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Янока	9:00	до Скольного, до Лавочного (1. лип. до 15. вер.)
		8:15	з Сокаля, Рави рускої	9:15	до Янова
1:35		8:50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берліна	9:25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
		11:45	з Ряшова, Любачова, Самбора	9:42	» дв. гол.
		11:55	зі Станиславова (Кересмезе, Потутор)	10:20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
		12:55	з Янова	10:25	до Чернівців
		1:10	зі Скольного, Калуша, Хирова з Лавочного	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята
			від 1. черв. до 15. вер.	2:15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в неділі і свята
		3:14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.)	3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
		4:40	з Самбора, Борислава, Стрия	3:15	до Янова щоденно від 16. мая до 30. вер.
2:20		5:11	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. Підз.	3:26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.
2:35		5:35	» на дв. голов.		до Ряшева, Хирова, Любачова
		5:50	з Кракова	3:30	
1:45		5:40	з Чернівців, Лікан		
		6:00	з Сокаля, Белзця і Любачова		
НІЧ				НІЧ	
		7:36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.)	12:45	6:10 до Станиславова
		8:50	з Брухович від 16. мая до 15. вересня шод.		6:20 з Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
		9:41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щоденно		6:30 до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б.
		9:20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)		а від 16. вер. до 30. цвіт. 1902 щоденно
2:40				6:35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова
2:31		9:50	з Кракова (Відня, Берліна), Ясла, Розвадова	7:10	до Тернополя, Бродів дворєць головний
12:15		9:40	з Чернівців, Букарешту,	7:32	дворєць Підзамче
		10:20	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша	7:25	до Сокаля і Рави рускої
		10:20	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підз.	7:52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і св.)
		10:02	» на дв. голов.	9:30	до Янова від 1. мая до 15. вересня
		3:12	з Підволочиск Копичинєць на дв. Підзамче	10:30	до Чернівців і Лікан
		3:35	» на дворєць головний	11:00	до Кракова, Відня, Варшави
				11:10	до Підволочиск, Бродів дв. голов. й
				11:32	» дв. Підз.
				4:15	до Кракова, Відня, Берліна, Самбора
				4:45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод

ЗАМІТКА: Пора нічна числиться ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейскїй рівняє ся від часу львівского о 36 минут, а іменю 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мин. часу львівского. — В місті видають білєти їзди: звичайні білєти агенції часописий Ст. 1. Соколовского в пасажи Гавсман ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і всякі інші, тарифи, їзстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро інформаційне п. к. залїзнич. державних (ул. Гавсман ч. 5. в подвір'ю, сходи П., двері ч. 52) в урядових годинах (8—3 а в свята 9—12).